

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การทดลองแบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมนำความรู้ (8 คุณธรรมพื้นฐาน) ของโรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก อำเภอเมืองพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มทดลอง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มทดลอง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 64 คน

กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน โดยผ่านขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มทดลองตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ทุกคนทำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้

2. นำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ มาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่กำหนดไว้ และนำคะแนนมาเรียงลำดับจากสูงลงมาต่ำ แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนต่ำไปหาสูง จำนวน 30 คน เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง

3. พุดคุยกับนักเรียนจำนวน 30 คน แจงวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้
2. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 12 โปรแกรม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้

1.1 ลักษณะแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น มีจำนวน 56 ข้อ โดยวัดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ด้านความขยัน
- 1.1.2 ด้านความประหยัด
- 1.1.3 ด้านความซื่อสัตย์
- 1.1.4 ด้านความมีวินัย
- 1.1.5 ด้านความสุภาพ
- 1.1.6 ด้านความสะอาด
- 1.1.7 ด้านความสามัคคี
- 1.1.8 ด้านความมีน้ำใจ

1.2 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้

1.2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณธรรมนำความรู้ แต่ละด้านจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ

1.2.2 สัมภาษณ์ พุดคุยกับนักเรียนและคณะครูถึงลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนและเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามวัดคุณธรรม

1.2.3 กำหนดขอบเขตและประเด็นหลักของคุณธรรมนำความรู้ นำมาสร้างแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ เป็นแบบสอบถามซึ่งเป็นสถานการณ์ (Situational Test) เกี่ยวกับบุคคลซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ มีจำนวน 60 ข้อ ซึ่งคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างขึ้น

1.2.4 หาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์บุหงา วิระศักดิ์มงคล ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ นางจินตนา เนียมเปีย ดร.สุนา พุ่มประพาฬ และ นางลักษณี โมราสุข เพื่อพิจารณาข้อคำถาม ในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นว่าสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมตาม โดยปรับลดเหลือ ด้านละ 7 ข้อ รวมเป็น 56 ข้อ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านร่องยั้งข้าว อำเภอเมืองพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน หลังจากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีของครอนบัค (Cronbach) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) รวมทั้งฉบับ = .912

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ ในรูปของสถานการณ์ที่เกี่ยวกับคุณธรรมย่อยทั้ง 8 ด้าน คือ

1. ด้านความขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้อง รู้งานมีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 1 - 7
2. ด้านความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 8 - 14
3. ด้านความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 15 - 21

4. ด้านความมีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 22 – 28

5. ด้านความสุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าวรุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 29 - 35

6. ด้านความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง ตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจไม่ให้ชุ่มฉ่ำ มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 36 – 42

7. ด้านความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบของ ตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงาน สำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่าง สันติและสมานฉันท์ จะปรากฏในข้อคำถาม ข้อ 43 – 49

8. ด้านความมีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุข ส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มี ความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือ ปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน จะปรากฏในข้อ คำถาม ข้อ 50 – 56

ซึ่งในแต่ละสถานการณ์เป็นเรื่องราวสั้นๆ ที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ให้นักเรียน พิจารณาว่าตนเองมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น แบบสอบถามฉบับนี้ มีข้อสอบในแต่ละคุณธรรมทั้งฉบับมี 56 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง แบบสอบถามต่อไปนี้เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับบุคคลซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขอให้
นักเรียนอ่านเรื่องราวต่างๆ อย่างละเอียด และปฏิบัติดังนี้

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ คุณธรรมพื้นฐาน 8
ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ แบบสถานการณ์
ที่เป็นภาษาที่มีรูปแบบคำถามให้นักเรียนระบุแนวทางปฏิบัติ เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับนักเรียน
จำนวน 56 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

2. เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วให้ตอบคำถามตามความรู้สึก หรือ
การกระทำของนักเรียน ถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตัวเอง คำตอบที่นักเรียนเลือกในแต่ละข้อไม่มี
ข้อถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการเรียนและตัวนักเรียน จึงขอให้นักเรียนเลือกตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีตอบให้ทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับอักษร ก. ข. และ ค. ที่นักเรียนเลือกลงใน
กระดาษคำตอบเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ตัวอย่าง

(00) โนรีเป็นนักเรียนที่ไม่ขาดโรงเรียนถ้าไม่จำเป็น แต่วันนี้ที่บ้านของโนรีมีธุระสำคัญ
พ่อแม่พยายามแก้ปัญหาแล้วแต่ก็แก้ปัญหาไม่ได้ จึงขอให้โนรีหยุดเรียน เพื่อดูแลน้อง ถ้านักเรียน
เป็นโนรี นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ไม่หยุดเรียนเพราะไม่ยอมกเลียงน้อง

ข. หยุดเรียนเพราะต้องการให้คนชมว่าเป็นเด็กดี

ค. หยุดเรียนเพราะต้องการช่วยแม่เลี้ยงน้อง

กระดาษคำตอบ

เมื่อนักเรียนเลือกข้อ ก

ก	ข	ค
X		

ถ้านักเรียนต้องการจะเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ก. เป็นข้อ ค. ให้ทำดังนี้

ก	ข	ค
X	X	

วิธีดำเนินการ

1. พูดยิ้มหน้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความกระตือรือร้นที่จะทำการตอบ และตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุด
2. ให้คำชี้แจง รายละเอียดของคำชี้แจงจะปรากฏอยู่แผ่นหน้าของแบบสอบถาม อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบเข้าใจ

วิธีการตรวจให้คะแนน

วิธีการตรวจให้คะแนนของแบบสอบถาม มีหลักการให้คะแนนดังนี้

- ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงมีคุณธรรมนำความรู้สูง
 ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงมีคุณธรรมนำความรู้ปานกลาง
 ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงมีคุณธรรมนำความรู้น้อย
 สำหรับคะแนนตัวเลือกในแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ด้าน	ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
ความซื่อสัตย์	1	3	2	1	5	2	3	1
	2	2	3	1	6	2	1	3
	3	1	3	2	7	2	3	1
	4	3	2	1				
ความประหยัด	8	1	2	3	12	1	3	2
	9	3	1	2	13	2	3	1
	10	1	3	2	14	2	3	1
	11	1	2	3				
ความซื่อสัตย์	15	3	2	1	19	3	1	2
	16	2	1	3	20	3	2	1
	17	2	1	3	21	1	3	2
	18	1	2	3				
ความมีวินัย	22	3	1	2	26	3	1	2
	23	1	2	3	27	3	1	2
	24	1	2	3	28	1	2	3
	25	3	2	1				

ด้าน	ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
ความสุภาพ	29	1	2	3	33	1	3	2
	30	3	2	1	34	2	3	1
	31	3	1	2	35	1	3	2
	32	2	3	1				
ความสะอาด	36	1	2	3	40	1	2	3
	37	2	3	1	41	1	2	3
	38	1	3	2	42	3	1	2
	39	2	1	3				
ความสามัคคี	43	1	2	3	47	2	3	1
	44	2	1	3	48	1	2	3
	45	1	2	3	49	2	1	3
	46	2	3	1				
ความมีน้ำใจ	50	3	2	1	54	3	2	1
	51	2	3	1	55	1	2	3
	52	1	2	3	56	2	3	1
	53	1	3	2				

2. โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับคุณธรรมนำความรู้ ในแต่ละด้าน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรมให้เหมาะสมในการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

2.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้ แล้วนำโปรแกรมดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิทางจิตวิทยาการแนะแนว ระดับมหาบัณฑิตเป็นอย่างต่ำ จำนวน 5 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์บุหงา วชิระศักดิ์มงคล ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก

2. ดร.สุมนา พุ่มประพาฬ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3. นางจินตนา เนียมเปี้ย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

4. ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

5. นางลักษณี โมราสุข ตำแหน่ง ครู คศ. 2 สถานที่ทำงาน โรงเรียน
พิษณุโลกพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ
กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล จากนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้านำมาปรับปรุงแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3 ผู้ศึกษาค้นคว้านำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้
(Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านร่องยั้งข้าว อำเภอเมืองพิษณุโลก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม
ของกิจกรรมในเรื่องความยากง่าย ลำดับขั้นตอนการใช้ ภาษา เวลา อุปกรณ์ ตลอดจนปัญหา
และอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ตาราง 1 โปรแกรมการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	อุปกรณ์
1.	ปฐมนิเทศ/ ดอกมิตรภาพ	1. เพื่อให้รู้และเข้าใจจุดมุ่งหมาย ข้อตกลง กติกา บทบาทหน้าที่ 2. เพื่อสร้างความคุ้นเคยและบรรยากาศ ของความเป็นมิตร 3. เพื่อให้ได้รู้จักซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น 4. เพื่อฝึกการสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่าง สุภาพ	1. กลีบดอก มิตรภาพ 2. ดินสอ หรือ ปากกา 3. กาว หรือ เทปกาว

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	อุปกรณ์
2.	รวมกันเป็นหนึ่ง	1. เพื่อฝึกการวางแผนการทำงานเป็นทีม 2. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในการทำงานเป็นทีม 3. เพื่อฝึกฝนการอุทิศตนและการเสียสละ 4. เพื่อให้เข้าใจบทบาทของตนเองและบทบาทของผู้อื่น	1. กระดาษหนังสือพิมพ์
3.	นางฟ้าหรือซาตาน	1. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจบทบาทของตน 2. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ 3. เพื่อฝึกให้สมาชิกแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 4. เพื่อฝึกให้สมาชิกวางแผนในการทำงาน	1. ชองบัตรคำ
4.	ตาบอดขาเสีย	1. เพื่อฝึกให้มีความอดทนต่อข้อบกพร่องของกันและกัน 2. เพื่อฝึกให้รู้จักพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน 3. เพื่อฝึกให้รู้จักการยอมรับ และไว้ใจผู้อื่น 4. เพื่อฝึกให้เกิดความปรองดอง ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน	1. ผ้าปิดตาคนละผืน 2. เชือกฟางสำหรับผูกขา
5	ละครคุณธรรม	1. เพื่อให้รู้จักการวางแผนในการทำงาน 2. เพื่อฝึกการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ 3. เพื่อฝึกให้สมาชิกมีความสามัคคี ร่วมใจในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์	1. ใบงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	อุปกรณ์
6	ป้องกันหรรษา	1. เพื่อฝึกให้สมาชิกมีวินัยในตนเอง 2. เพื่อให้สมาชิกมีความยุติธรรม และเป็นคนมีความรับผิดชอบ	1. ลูกปิงปอง สีเขียว 4 ลูก สีเหลือง 4 ลูก สีแดง 2 ลูก 2. กล่องสำหรับใส่ลูกปิงปอง จำนวน 3 กล่อง
7.	ตามหาของรัก	1. เพื่อฝึกให้รู้วางแผนในการทำงาน 2. เพื่อให้เป็นผู้นำที่ดีและผู้ตามที่ดี 3. เพื่อฝึกให้มีอดทน เสียสละและความพร้อมใจกันในกลุ่ม	ไม่ใช้อุปกรณ์
8	ทำบัญชีให้พ่อดู	1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักการวางแผนใช้เงินหรือทรัพยากรให้พอเพียง 2. เพื่อให้สมาชิกเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง 3. เพื่อให้สมาชิกเห็นคุณค่าของการอดออม	1. บัญชีรายรับ - รายจ่าย
9	คิดเพิ่ม...เติมค่า	1. เพื่อให้รู้จักใช้สิ่งของให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า 2. เพื่อฝึกให้รู้จักวางแผนการวางแผนในการทำงาน 3. เพื่อให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์	1. กระดาษรียูเอชดี 2. กาว 3. ไม้บรรทัด 4. ดินสอ

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	อุปกรณ์
10.	อูลตราแมน ผู้นำสงสาร	1. เพื่อฝึกให้มีความเพียรพยายาม มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 2. เพื่อฝึกให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง 3. เพื่อฝึกให้มีความสามัคคี 4. เพื่อฝึกให้มีความน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 5. เพื่อฝึกให้สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	1. ขวดน้ำเจาะรู ประมาณ 20 รู จำนวน 5 ขวด 2. ถ้วยตักน้ำ 10 ใบ 3. ตู๊กตาอูลตราแมน 5 ตัว
11	เพิ่มคุณธรรมด้วย กิจกรรม 5 ส.	1. เพื่อให้สมาชิกร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรม โดยยึดมั่นในเป้าหมายเดียวกัน 2. เพื่อให้สมาชิกช่วยเหลือกัน ละความเห็นแก่ตัว ไม่นิ่งดูดาย 3. เพื่อให้สมาชิกให้เกียรติ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 4. เพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข 5. เพื่อให้สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำร่วมกัน 6. เพื่อให้สมาชิกเกิดความรัก ความผูกพันกับโรงเรียน	1. ไม้กวาด ทางมะพร้าว 2. ไม้กวาด 3. ไม้ถูพื้น 4. ถังน้ำ 5. น้ำยาทำความสะอาด 6. ผ้าเศษใช้ทำความสะอาด
12.	วุฒิบัตรความดี/ ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อฝึกให้รู้จักมองตนเองและผู้อื่นในแง่ดี 2. เพื่อฝึกให้สามารถแสดงความคิดเห็น ความดีของตนเองและผู้อื่นได้	1. วุฒิบัตร 2. ปากกาหรือดินสอ

แบบแผนการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลอง ทำการทดสอบครั้งแรก และทดสอบครั้งหลังของกลุ่มทดลอง (Pretest – Posttest Control Group Design) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, หน้า 249 - 250)

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R_E	T_{E1}	X	T_{E2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	การกำหนดกลุ่มทดลอง
E	แทน	กลุ่มทดลอง
T_1	แทน	การสอบก่อนที่จะทำการทดลอง
T_2	แทน	การสอบภายหลังที่ทำการทดลอง
X	แทน	การจัดกระทำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้านั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ผู้ศึกษาค้นคว้าจะขอพบครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าและเก็บข้อมูล
3. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกคนทำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ จำนวน 56 ข้อ

4. นำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ มาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่กำหนดไว้ และนำคะแนนมาเรียงลำดับจากสูงลงมาต่ำ แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนต่ำไปหาสูง จำนวน 30 คน ให้เป็นกลุ่มทดลอง
5. พุดคุยกับนักเรียนจำนวน 30 คน แจกวัสดุประสงค์เพื่อให้เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
6. ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการทดลองโดยกำหนดให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จนกระทั่งสิ้นสุดการทดลองตามโปรแกรมที่กำหนด

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเตรียมการทดลอง
 - 1.1 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าพัฒนากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมนำความรู้ และตรวจสอบความถูกต้องภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา
 - 1.2 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า เสนอขอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ออกหนังสือขอความร่วมมือในการทดลองใช้กิจกรรม(Try out) ไปยัง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านร่องยั้งข้าว อำเภอเมืองพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
 - 1.3 ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมนำความรู้ โดยรับสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน เข้าร่วม กิจกรรมจำนวน 2 กิจกรรม นำผลมาวิเคราะห์และปรับปรุง
 - 1.4 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า เสนอขอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ออกหนังสือขอความร่วมมือในการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมนำความรู้ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก อำเภอเมืองพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
 - 1.5 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก เพื่อกำหนดวันเวลา ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดลอง ในวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ เป็นเวลา 2 วัน
 - 1.6 เตรียมผู้ดำเนินกิจกรรม ซึ่งในการทดลองครั้งนี้คณะผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้นำกลุ่ม โดยมีคณะเพื่อนครูช่วยดำเนินกิจกรรมด้วย

2. ขั้นตอนการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยผู้ศึกษาค้นคว้าเป็นผู้นำกลุ่มในการทดลองให้กับกลุ่มทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 12 โปรแกรม เป็นเวลา 2 วัน วันละ 6 โปรแกรม ดังนี้

ตาราง 3 กำหนดการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

วันที่	เวลา	กิจกรรม
7 ก.พ. 51	08.30 - 09.20 น.	ปฐมนิเทศ/ดอกไมตรีภาพ
	09.20 - 10.10 น.	รวมกันเป็นหนึ่ง
	10.10 - 10.20 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.20 - 11.10 น.	นางฟ้าหรือชาตาน
	11.10 - 12.00 น.	ตบอดขาเสีย
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 13.50 น.	ละครคุณธรรม
	13.50 - 14.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	14.00 - 14.50 น.	ปิงปองหรรษา
8 ก.พ. 51	08.40 - 09.30 น.	ตามหาของรัก
	09.30 - 10.20 น.	ทำบัญชีให้พ่อคุณ
	10.10 - 10.20 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	10.30 - 11.20 น.	คิดเพิ่ม...เติมค่า
	11.20 - 12.10 น.	อุลตร้าแมนผู้นำสงสาร
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.10 - 14.00 น.	เพิ่มคุณธรรมด้วยกิจกรรม 5 ส.
	14.00 - 14.10 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
	14.10 - 15.10 น.	วุฒิมิตรความดี/ปัจฉิมนิเทศ

3. ขั้นตอนการประเมินผล

3.1 หลังจากสิ้นสุดการทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบสอบถามวัดคุณธรรมนำความรู้ชุดเดิม ไปทดสอบกับกลุ่มทดลองอีกครั้งหนึ่ง คะแนนที่ได้ครั้งนี้เป็นคะแนนสอบหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำคะแนนสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest - Posttest) ของกลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์หาความแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคุณธรรมนำความรู้ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent group)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ใช้สูตร (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2539, หน้า 139)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n - 1}}}$$

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงที่
D	แทน	ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่
n	แทน	จำนวนคู่